

'Herfst neem mij
bij uw blaren'
— Gerrit Achterberg

Archipel Willemspark

Berichten uit de buurt ... blijf op de hoogte!

Energiecafé
25 oktober
— p.03

Prinsjesdag
Little Prince's
Day 2023
— p.05

Peter Manders
Kunstmakers
in de buurt
— p.06

Stolpersteine
Adolph & Cootje
Malakkastraat
— p.07

Wat speelt
er in de wijk?
Bezoek de
buurtwebsite

archipelwillemspark.nl

Nieuw in de buurt

Onlangs is aan de Frederikstraat 34 Afghaans restaurant Sarban geopend. Na Tilburg, Utrecht en Den Bosch is dit de vierde vestiging.

Afghaans restaurant Sarban

'We wilden graag naar een internationale stad als Den Haag', vertelt Rabia Alizadah, die samen met vier zussen, twee broers en een zwager de Sarban-keten opzette, 'en in Den Haag is een internationale wijk als Archipel\Willemspark een droomplek'.

In de lokale Dari-taal betekent Sarban 'gids', een verwijzing naar de Afghanen die ooit de Oost-West karavaten veilig door het land loodsten. 'Wij zien onszelf ook wel als een soort gidsen', zegt Rabia, 'Om mensen in Nederland kennis te laten maken met de echte Afghaanse keuken. De meesten denken immers alleen aan oorlog en ellende, maar van oorsprong heeft Afghanistan een rijke historie en cultuur, de gastvrijheid is groot en de keuken is heel bijzonder. Dat willen we laten zien en proeven. Maar we willen ook gids zijn voor naar Nederland gekomen vluchtelingen die een kans om vooruit te komen willen aangrijpen'.

De familie Alizadah vluchtte eind 1992 voor de fundamentalistische Mujahedien en belandde na omzwervingen, in onder meer Oezbekistan en Rusland, en in 1996 in Nederland. 'Mijn ouders waren hoog opgeleid en hadden goede banen, mijn vader was districtsburgemeester, mijn moeder lerares. Ze kwamen met ons naar Nederland omdat het een veilig land is

waar je kansen in het leven hebt. We werden goed opgevangen. Hier moesten ze natuurlijk opnieuw beginnen en ze hebben ons ingeprent om keihard en eerlijk te werken. Ze zijn niet direct bij het bedrijf betrokken maar blijven ons stimuleren en ze zijn trots op wat we doen'.

Een flink deel van het personeel heeft een migratieachtergrond met een – vrijwel onvermijdelijke – afstand tot de arbeidsmarkt die Sarban wil doorbreken. 'Wie goed is en hard werkt kan bij ons doorgroeien'. Dat geldt bijvoorbeeld ook Rafi Ahmadi (28) en Ferogh Sidiqi (40), eigenaren en chefs van de locatie Frederikstraat. Sarban opereert als een coöperatie, de restaurants hebben elk aparte eigenaren die in een franchise-constructie werken.

Er wordt uitsluitend een driegangenu geserveerd voor de vaste prijs van € 34,95. De recepten zijn puur Afghaans, gebaseerd op familiecepten, zonder concessies te doen aan de gemiddelde Nederlandse smaak. 'Kernbestanddeel vormen de kruiden, soms totaal tegengesteld aan elkaar, maar altijd met elkaar in balans. We werken zoveel mogelijk met biologische producten', licht Rabia toe, 'Eten is bij ons iets gezamenlijks, je scheidt op uit gedeelde schalen'.

Er wordt alcohol geschonken, dat was

Ferogh Sidiqi en Rafi Ahmadi

“Wij zien onszelf ook als een soort gidsen, om mensen in Nederland kennis te laten maken met de echte Afghaanse keuken”

vóór de Taliban aan de macht kwam in Afghanistan heel gebruikelijk. De inrichting heeft Afghaanse kenmerken, met olielampen en wandtapijten. Af en toe worden er culturele activiteiten georganiseerd.

Sarban is ook sociaal betrokken: eenmaal per week is er bijvoorbeeld een tafel voor een gezin dat in 'stille armoede' leeft, er wordt soms voor daklozen gekookt en af en toe gaat de avondopbrengst naar een goed doel. 'Op die manier geven we iets terug aan de maatschappij'.

Een bezoek aan haar land van herkomst ziet Rabia niet gauw gebeuren. 'Het Afghanistan van nu staat haaks op onze normen en waarden'.

Sarban is geopend van dinsdag tot en met zondag van 17.00 tot 22.00 uur. **AH**

➔ sarban.nl

Wijkagenda

Duurzaamheid & vergroenen

Vóór de zomer zijn via een gemeentelijke enquête en twee gesprekken tussen gemeente en wijkbewoners de prioriteiten van de buurt voor de komende 4 jaar aangegeven. Duurzaamheid en groen kregen in deze nieuwe wijkagenda ruim de meeste stemmen. Het vergroenen van versteende plekken in de buurt werd aangegeven als een van de noodzakelijke activiteiten.

Vergroening is hard nodig om toenemende hittestress te verlagen en klimaatbestendigheid te verhogen. Veel groen maakt de buurt nóg aantrekkelijker. Hoewel Den Haag vaak als 'groene stad' wordt beschouwd, scoren we in de Atlas voor Gemeenten 2023 op het gebied van 'groen in de straat' laag. Van de 50 grote gemeenten staat Den Haag op nummer 49, net boven Zaanstad. Genoeg te doen nog.

Er zijn tal van mogelijkheden denkbaar, groot of klein, ambitieus of bescheiden. We hopen dat lezers voorstellen aanleveren. Dat kan bij de redactie, wijkkrant@archipelwillemspark.nl. We zullen er in volgende uitgaven aandacht aan besteden.

Elders in deze krant reiken we zelf twee locaties aan waar op betrekkelijk simpele wijze iets meer vergroend en iets minder versteend kan worden: Plein 1813 en de 'driehoek' op de kruising van Kerkhoflaan, Aleida Jacobsweg en Bankastraat. **AH**

Mood Indigo

Eerbetoon aan Rob Agerbeek

'Als er geen woorden zijn, is er altijd muziek'

Rob Agerbeek overleed op 5 juli jl. Als erbetoon aan deze bekende buurtgenoot en pianist, vindt er op vrijdag 29 september van 17 tot 21 uur in Museum Sophiahof een jazz concert plaats onder de titel 'Mood Indigo'. Voor belangstellenden en het reserveren van plaatskaartjes: raadpleeg de website van het museum.

➔ museumsophiahof.nl

For our International Residents

On page 5 of this newspaper you will find *The Page in English*. You will also find a lot of information and news about the neighborhood on the neighborhood website. archipelwillemspark.nl

scant u mij

Meld u aan voor de nieuwsbrief

Ontvang iedere 14 dagen een nieuwsbrief in uw mail met het actuele nieuws uit Archipel\Willemspark. Scan de QR of ga naar de website om u aan te melden. archipelwillemspark.nl

Page 05
The Page
in English

advertenties

ARCHIPEL
ZONWERING & ROLLUIKEN

Wilt u een offerte? Maak een afspraak! Bel, mail of kom langs in onze showroom! Paramaribostraat 143

AL SINDS 1949 DE SPECIALIST IN HET FABRICEREN EN MONTEREN VAN MARKIEZEN

WWW.ARCHIPELZONWERING.NL INFO@ARCHIPELZONWERING.NL 070 346 1770

APOTHEEK NAUTA

• Bankastraat 60, 2585 EP Den Haag
Telefoon (070) 354 00 70
• Javastraat 5
Telefoon (070) 365 60 62

Geopend maandag t/m vrijdag van 8.30-17.30 uur. Op zaterdag van 11.00-15.00 uur alleen Bankastraat.

Ook voor bezorging aan huis of op het werk (op het voor u gewenste tijdstip en kosteloos)

VON POLL REAL ESTATE WE THINK GLOBAL BUT ACT LOCAL

Von Poll Real Estate - Bankastraat 2 - Tel: 070 200 196 9 - www.von-poll-denhaag.nl

PARKSTAETE
SCHILDERWERKEN

www.parkstaeteschilderwerken.nl

Alexanderhoeve

Archipelkaas Alexanderhoeve

— Bankastraat 44 —

“DE CONIFER”
TOUWNAANLEG EN ONDERHOUD HOVENIERSBEDRIJF

Ook voor uw sierbestrating, kleine sloopwerkzaamheden, balkon, snoeien en rooien van bomen.

R.G. v. Straaten
Borneostraat 54
2585 TW Den Haag
KVK 27150948

Mobiel: 06-53780411
Mail: info@deconifeer.nl

Voor 't laatste nieuws @ archipelwillemspark.nl

Een thuis zoek je samen met Estata.

Met onze persoonlijke aandacht, unieke netwerk en brede aanbod zorgen wij ervoor dat jij krijgt waar je echt blij van wordt!

www.estata.nl

070 350 70 50 info@estata.nl

AANKOOP | VERKOOP | AANHUUR | VERHUUR | BEHEER | TAXATIES

ANNETTE POLDERMAN
LIJSTEN / ENCADREMENTEN

CHR. TH. JEHEE
STEENHOUWERIJ
NATUURSTEENHANDEL

Gevelbekleding - Schouwbekleding
Dorpels en Neuten - Trapbekleding
Vloeren - Vensterplaten
Grafmonumenten

Sumatrastraat 30 Tel. (070) 350 44 80
2585 CS Den Haag info@jehce.nl

VAN DE VELDE NOTARIAAT
S-GRAVENHAGE

Burgemeester Kolfschotenweg 63 | 2585 DZ 's-Gravenhage
telefoon 070 346 95 02 www.vandeveldenotariaat.nl

MEIJER FINANCE

Marius Meijer AA/RB

Javastraat 14
2585 AN 's-Gravenhage
Tel.: 070 - 360.02.32
www.meijerfinance.nl

Archipel Fysiotherapie & Manuele therapie

Fysiotherapie
Manuele therapie
Psychosomatiek
Medische Fitness & Revalidatie
Dry Needling
Zwangerschaps gerelateerde klachten
ClaudicatioNet Looptraining

Sumatrastraat 205
2585 CP Den Haag
070 - 3503990

Locatie "De Bataaf"
Ver Huëllweg 2
2585 JC Den Haag
070 - 3506944

www.archipelfysiotherapie.nl

The Page in English

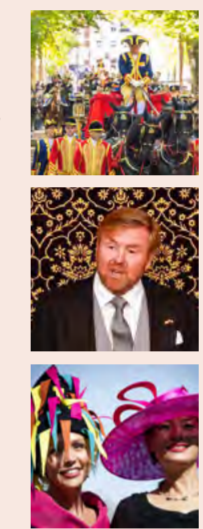
For the non-Dutch speaking people in the Archipel/Willemspark

Prinsjesdag **literally: Little Prince's Day*

Every year on the third Tuesday in September, in a ceremony distinguished by pomp and circumstance, the Dutch King addresses a joint session of Parliament (the States-General, consisting of the First and Second Chambers). Although the day has just recently passed, the King's speech from the throne (*Troonrede*) is an important part of the constitutional framework of the Netherlands. This article discusses some of the formal and informal aspects of *Prinsjesdag*.

Tuesday, Sept 19th

King Willem-Alexander and Queen Maxima, accompanied by their two older daughters, Princesses Amalia and Alexia, leave the Palace on the Noordeinde in the Glass Coach (a galantine drawn by eight horses from the Royal Stables). The King and Queen are joined in a Royal Procession by the King's brother Prince Constantijn and his wife Princess Laurentien, and key members of the Royal Household, in other historic carriages. Traditionally the ceremony is held in the Knight's Hall, but since the Inner Court is currently under renovation, the Royal Procession travels to the Royal Theater. Speaking from the throne, the King outlines the government's key plans for the year ahead, thereby officially opening the parliamenta-

ry year. The King and Queen then retire to the Palace where, together with the Princesses and the King's brother and his wife, they traditionally wave to the crowds from the balcony. After lunch, the Minister of Finance presents the next year's annual budget and Budget Memorandum to the Second Chamber by handing over the ceremonial briefcase marked 'Derde Dinsdag in September' ('Third Tuesday in September').

Notable facts about Prinsjesdag:

- Originally, *Prinsjesdag* was meant to celebrate the birthday of William V, Prince of Orange, the last *Stadhouder* before the Netherlands became a monarchy. That is why it is called Little Prince's Day. In the 19th century the day evolved into its present function, but the name stuck.
- A much-discussed element of *Prinsjesdag* is the parade of hats. Female MP's, ministers and other dignitaries vie for the most elegant and elaborate hat; each year there are some marvelous creations.
- The participating horses and coachmen hold a dress rehearsal to see how the horses react to loud noise and smoke, and to ensure the horses feel comfortable with their riders. You may have seen them in smaller combinations passing through the neighborhood.
- For the first time in 1903, the monarch traveled to the houses of Parliament in the elaborately gilded Golden Coach. In 2015 the Golden Coach was restored, but since its side panels are adorned with colonialist imagery and scenes of half-naked black and South Asian people kneeling and offering gifts to a white woman (in honor of Queen Wilhelmina's ascent to the throne), the coach was retired indefinitely.
- Elementary school children in The Hague get the day off for *Prinsjesdag*.
- The King does not write the *Troonrede* himself. A first draft is submitted by the Ministers to the Prime Minister, he reviews and presents a provisional text to the King, the revised text is then discussed and finalized by the Cabinet in its last meeting before *Prinsjesdag*.
- It is possible to view the Royal Procession along the route; for the best view get tickets to the separate grandstands along the Lange Voorhout. If you missed it this year, just remember: the Third Tuesday in September.

KAZ

International Residents Meeting

On June 6th, around 35 international residents met at the Community Center in the Celebesstraat for the Neighborhood/Residents Association meeting, held for the first time in English. The Chairman of the Association and representatives of the Hague International Center, the Municipality of The Hague, and the Neighborhood Newspaper described the services and resources they provide to our international community. Volunteer The Hague and the Municipal Police (Robert Kat) were also represented.

A lively Q&A session provided ample opportunity to ask questions. For example: how to get a DigiD? (with a social security number -BSN- which you get when you register with the Municipality, you can apply for a DigiD online), what to do in case of a medical emergency? (see www.hadoks.nl for English see the bottom of the home page), are there energy coaches? (contact Michiel Ottolander m.ottolander@telfort.nl) and how to make suggestions to the Municipality? (use the online contact form on www.denhaag.nl for English or French scroll to the bottom of the home page).

The conclusion of the meeting was that despite several efforts of municipal and local organizations to provide information in English about available services, this information does not always reach internationals. The Residents Association will discuss what it can do to improve access to such information and how to promote the input of internationals in the neighborhood, so their say can be taken on board when decisions are made.

For the minutes of the meeting @ archipelwillemspark.nl (click on UK flag)
For further reference @ thehagueinternationalcentre.nl @ denhaag.nl
@ volunteertehague.nl @ servicepuntxs.nl @ hadoks.nl

A touch of Dutch Whimsy

At the beginning of the summer a whimsical Dutch tradition could be seen in our streets: flags flying with backpacks and bookbags attached as pennants. The happy households boast of a high school graduate, having passed final exams. And the practice is contagious; the Swedes joined in. Hope to see more national flags next year! **KAZ**

advertentie

Sinds 1984

Toko Frederik

INDONESISCHE RIJSTAFELS EN SCHOTELS

RIJSTAFELS
With beef, chicken, shrimps, vegetables and soy dishes

VEGA AND VEGAN
Many dishes, wines and drinks are vegan or vegetarian

RESTAURANT
With 22 tables and 80 chairs

PRIVATE DINING
For groups up to 20 people

OUR CUISINE
From West Java, is rich of flavor and a little spicy

ALLERGIES
We can take all allergies into account

TAKE AWAY
Rijstafels, snacks, wines, beers and drinks

CATERING
For companies and private up to 200 people

Frederikstraat 225 (verlengde van de Denneweg)
Tel. +31 (0)70 360 31 25
Reservations: tokofrederik.nl

Geestrijke wijk

De Engelse kerk of *the Anglican Church (St. Philip and St. John)* is vanaf 1586 gevestigd in Nederland. De aanleiding hiervoor was de Tachtigjarige Oorlog met de Spanjaarden, waardoor Engelse soldaten, die Nederland steunden, naar Nederland kwamen. Zij hadden een plek nodig om te kunnen bidden.

De Engelse Kerk

De kerk heeft verschillende standplaatsen gekend. De voorlaatste kerk was gevestigd in het Bezuidenhout en werd daar in 1945 verwoest bij het catastrofale bombardement. In 1952 werd de kerk herbouwd op de Ary van der Spuy weg en kwam de pastorie om de hoek, in de Riouwstraat te staan. Ik had een boeiend gesprek met dominee *Michael Roden* die sinds 2,5 jaar de leiding heeft over deze kerk. Michael is zelf half Nederlands, half Engels en getrouwd met een Nederlandse vrouw. Hij heeft een Nederlandse moeder en komt sinds de jaren zestig in Nederland.

Voor wie is er in Den Haag een Engelse kerk gevestigd? 'De Engelse kerk is altijd belangrijk geweest in Den Haag. Er woont hier een groot aantal Engelsen en Engelssprekende mensen. Er zijn veel internationale organisaties. Aanvankelijk was de dominee er alleen voor de Engelse ambassadeur. Maar 20 jaar geleden is dat gewijzigd en sindsdien is de dominee er voor alle Engelssprekenden in Nederland. Een derde van de mensen hier is Nederlands, maar dikwijls getrouwd met een Engels-sprekende partner. Laatst kwam er een Zweedse protestant die getrouwd is met een Zuid Amerikaanse katholiek. Voor hen was de Engelse kerk een interessante optie.'

Waarin onderscheidt de Engelse kerk zich van andere kerkgenootschappen? 'In de Engelse kerk zitten zowel protestantse als katholieke elementen. We hebben net als de katholieke kerk bisschoppen, de consecratie en de communie en net als in de protestantse kerk mag de dominee trouwen en ligt de nadruk op het preken. De zondagdienst is belangrijk. We verzorgen dan ook een preek en dat doen we om beurten met een groepje gelijkgestemden. Zo preekt er een kinderpsycholoog, een leraar klassieke talen en een

Dominee Michael Roden in gesprek.

oud-geoloog. De preken zijn gevarieerd. We leggen de nadruk op een goede verstandhouding tussen mensen, ook uit verschillende geloofsrichtingen, zoals Moslims, Boeddhisten en Hindoes.'

Ik zag bij mijn bezoek aan de kerk dat er vlaggen uit veel verschillende landen hangen. Wat is daar de symboliek van? 'De kerk is een plaats van vereniging. Er komen hier mensen van 40 nationaliteiten. Veel attributen in de kerk hebben een historische, verbindende waarde. De banken, gemaakt van Canadees eikenhout, zijn geschenken door de Canadese regering. Achter in de kerk hangt een prachtig glas in lood raam, in de vorm van een roos, ontworpen door de ambassadeur van de Verenigde Staten. Hij verbleef in de jaren 50 in Nederland. In de hal, hangt een document, getekend door wijlen Koningin Elizabeth II, die hier ooit op bezoek kwam. Ook ligt daar een steen met de naam van koningin Juliana. De kerk is een plek die verbonden is met het historische diplomatieke leven in Nederland. Toen de Engelse koningin stierf waren hier ongeveer 40 verschillende ambassadeurs bij haar herdenkingsdienst aanwezig. Het is een voorrecht om op deze plek te mogen werken. De relatie tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk is altijd sterk geweest. We begrijpen elkaar, er is een gemeenschappelijke humor en een gedeelde liefde voor de geschiedenis. Ik voel me gezegend om voor zoveel mensen zinvol te kunnen werken.' **ES**

📍 [stjohn-stphilip.org](#)

advertentie

Vertrouwd.

070 324 50 50 | info@nassauhuis.com

Bomenstichting Den Haag

Ecologisch beheer Scheveningse Bosjes

Dit najaar zal de derde ronde van onderhoudsmaatregelen plaatsvinden in de Scheveningse Bosjes. De vorige twee kaprondes leidden tot veel verdriet en boosheid bij de liefhebbers van de Bosjes. Ditmaal wilde de gemeente belangstellenden daarom zo goed mogelijk informeren over de noodzaak van de werkzaamheden. Daartoe werd op 3 juni jongstleden een wandeling georganiseerd, waarbij de ecoloog Ronald Buiting, die het beheerplan voor de Bosjes opstelde, zijn keuzes uitgebreid kon toelichten.

“**Het doel is om de biodiversiteit in de Bosjes te verhogen en te komen tot een zo natuurlijk mogelijk bos**

Het doel van het beheer zoals Buiting dit heeft voorgesteld is om de biodiversiteit in de Bosjes te verhogen en te komen tot een zo natuurlijk mogelijk bos waar op termijn nauwelijks onderhoud nodig is. De afgelopen decennia zijn er in de Bosjes zeer uiteenlopende vormen van beheer toegepast, met naar huidige inzichten een ongunstig resultaat. Er werd tot voor kort weinig rekening gehouden met inheemse, autochtone soorten. Autochtoon betekent dat de boom een directe afstamming is van een boom die zich hier na de laatste ijstijd spontaan heeft gevestigd. In Nederland is nog maar ongeveer 5% van alle bomen autochtoon, de rest is afkomstig van zaden uit andere streken. Inheemse autochtone planten en bomen zijn optimaal toegerust voor de geologische en klimatologische omstandigheden van ons land. Bij de aanplant van nieuwe bomen wordt daarom gebruikgemaakt van inheemse autochtoon plantgoed.

Deze vorm van beheer brengt met zich mee dat exoten zoveel mogelijk worden verwijderd. De Amerikaanse vogelkers en de hemelboom worden als invasieve exoot beschouwd en hebben geen plaats meer in natuurlijk bos. De zwarte of Oostenrijkse dennen zijn niet inheems, maar vormen geen directe bedreiging en blijven gehandhaafd. Van de gewone esdoorn staat niet vast dat hij exoot is, maar woekert heel sterk en vormt een bedreiging voor de meer gewenste soorten zoals beuk en eik. Vooral de exemplaren die de kroon van andere bomen in de weg zitten moeten wijken. Na het vellen van de bomen worden de stronken met een stobbeftrees volledig verwijderd, zodat de bomen niet opnieuw kunnen uitlopen. De Bomenstichting Den Haag plaatst hierbij de kanttekening dat het effectiever en minder ingrijpend is om de massale opslag van zaailingen tijdig uit te trekken. Zo is de kap van volwassen esdoorns goeddeels overbodig.

Klimaatverandering heeft steeds grotere gevolgen, zoals we de afgelopen zomer hebben kunnen zien. Toch wordt de zogeheten sortimentslijst voor de Scheveningse Bosjes voorlopig niet aangepast. De inheemse soorten zijn nog goed bestand tegen de hogere temperaturen en de verschuiving van de seizoenen, hoewel de meningen hierover verschillen. De kapwerkzaamheden worden echter wel enige maanden vervroegd om de steeds vroeger nestelende vogels zoveel mogelijk te ontzien. Voor het einde van dit jaar moeten de werkzaamheden zijn afgerond.

Susana Overlack

📍 [bomenstichtingdenhaag.nl](#)

VREEMDE VOGELS IN DE ARCHIPEL

De keurige correctheid van de jonge Couperus

Wandelen door Den Haag is flaneren door Couperus' ziel. Overal in de stad vind je namen, adressen en gebouwen die hun glans hebben behouden doordat zij in het leven of het werk van Couperus een rol hebben gespeeld. Vooral de Archipelbuurt vormt wat dat betreft een waar schrijversprentboek in steen. Feit en fictie hebben onder één dak gewoond op Nassauplein 4.

Louis Couperus, wiens honderdste sterfdag in juli is herdacht met een plechtige steenlegging in de Nieu-

Met Netscher, die zelf ook zou uitgroeien tot bekend letterkundige, wandelde Couperus het liefst naar de nog jonge Scheveningse Bosjes. Nog steeds loopt er langs de begraafplaats Sint Petrus Banden een gedeeltelijk onverhard 'duinpad', dat uitkomt op de Kerkhoflaan en van buurtbewoners officieus de naam Couperuslaantje heeft gekregen. De Nassaukade was al veel eerder, na de overkluising en demping van de Schelpslot, omgedoopt tot Nassauplein.

In zijn succesvolle romandebuut uit 1889 liet Couperus, inmiddels met zijn familie verhuisd naar de nog monumentaler woning aan de Surinamestraat 20, de nerveuze, aanminnige en onvergetelijke Eline Vere inwonen bij haar zuster en zwager in hun huis aan Nassauplein 4. Een plaquette op de voorgevel herinnert de moderne voorbijganger aan Couperus' verbondenheid.

En daar zou het niet bij blijven. Lijvige romans als *Metamorfoze*, *De boeken der kleine zielen* en *Van oude mensen, de dingen die voorbij gaan...* zouden de schrijver voorgoed het predicaat 'typisch Haags' opleveren. Maar wie zichzelf de moeite en het plezier gunt om het werk goed te lezen, komt erachter dat het Couperus niet in de eerste plaats ging om ruisende japonnen, deftige visites of fraaie interieurs. Het is de andere kant van de 'typisch

Frans Netscher, schoolvriend van de hbs Bleijenburg, haalde Couperus er dagelijks op: 'Ik liep naar boven, naar zijn kamer. Er heerschte daar een buitengewone orde en regelmaat, een keurige correctheid. [...] Alles scheen er opgeruimd, afgestoft, op zijn plaats. Zijn schrijftafel stond voor het raam, met allerlei snuisterijen er op, die nooit van hun plaats waren. [...] 's Zomers lag hij meestal op een rustbank, een vouwbeen in de hand, een boek te lezen en hij keek dan uit zijn venster het lage, verlaten Alexanderveld op. 't Was soms broeierig warm in zijn kamer, bijna niet om uit te houden, zoodat de benauwing op de longen sloeg. Maar dit was juist waar hij naar verlangde; dān voelde hij zich lekker, in zijn element, gezelliges, gestoofd, als liep zijn bloed warmer en luier door zijn lichaam.' De kamer van Louis lag aan de achterzijde en keek uit op de tuin en het Alexanderveld, waar ons nu de steenwoestijn van Boffill aangaapt.

Haagse' medaille die het in zijn romans moet ontgelden: de bekrompen opvattingen, de roddels, de benauwende omgangsvormen, de kluisers van familie en afkomst, oftewel de wereld van de 'kleine zielen'.

En als we niet oppassen, gaat Couperus het cultureel geheugen in als uitgerokend een exponent van dat milieu en niet als de scherpe criticus die hij in werkelijkheid was. Hij verbleef niet voor niets een groot deel van zijn leven samen met zijn vrouw in zonniger streken in het Zuiden. Wie wil doordringen in de ziel van Couperus, moet op het Nassauplein even stilstaan en terugdenken aan die jongen met zijn boek en vouwbeen op de rustbank. Zijn blik zou immense werelden gaan zien.

José Buschman

Nieuw redactielid

Susana Overlack

“De Archipelbuurt gaat mij aan het hart. Al meer dan dertig jaar is deze mooie wijk tussen Scheveningen en het centrum mijn thuis. Door mijn werkzaamheden voor de Bomenstichting Den Haag kwam ik in contact met een redactielid van de wijkkrant, die mij voorstelde om een rubriek over bomen en groen in de buurt te schrijven. Dit doe ik nu al twee jaar met veel plezier, zoveel zelfs dat ik ook andere bijdragen aan de krant wil leveren. Naast de natuur, planten, bomen en dieren is ook muziek een grote liefde van mij. Daarom zal ik voor de wijkkrant op zoek gaan naar verhalen over muziek en musici in onze wijk.

Susana Overlack

Leestip

De Joodse Begraafplaats Een onbekend en ongerept stukje Den Haag

Nou ja, *onbekend*? Niet voor onze buurtgenoten, denk ik. Want er is in ons blad al eerder aandacht aan besteed. Maar nu heeft de Stichting tot instandhouding van deze begraafplaats dit jaar een boekje uitgegeven. Bescheiden, in 46 bladzijden van formaat A5, vindt u de historie van de begraafplaats zelf en een korte geschiedenis van de Joodse Gemeenschap in Den Haag. Dat is meer dan de titel doet vermoeden. Het is beknopt en toch volledig, voor zover dat mogelijk is. U kunt het boekje online bij de Stichting bestellen (€16,75 incl verzendkosten) of kopen bij de Haagse Boekeriej in de Frederikstraat (€12,50). **JW** Bestellen op [joodsebegraafplaats.nl](#)

Trippel trap

Koninklijke paarden

Ze laten meestal iets achter. En dat zijn paardenvijgen. Weliswaar minder vies dan hondenpoep, maar de geur valt niet te ontkennen en blijft bovendien een tijd hangen. Dit ongemak, valt in het niet bij het beeld: een open ruitje getrokken door twee of vier prachtige zwarte paarden met lange zwiepende staarten, een koetsier en palfrenier in uniform op de bok, zweep hoog boven hun hoofd ... ze lijken zo uit een filmset te komen draven. Op weg door de Archipelbuurt naar het strand in Scheveningen. Daar worden de dieren aan schietgeluiden en knallen blootgesteld. Je weet per slot maar nooit...! Maar ook aan het verkeer en andere ongeregelheden moeten ze wennen, zoals bijvoorbeeld een hond die het in z'n kop haalt om blafend en wel op hen af te stuiwen. Om dat te voorkomen zit er bij de oefenrondjes achterin vaak nog een palfrenier, met een zweep in de aanslag. Die hoeft daar maar één keer mee te knallen om de hond van gedachten te doen veranderen.

Ze lijken zo uit een filmset te komen draven

Paarden en koetsen zijn onlosmakelijk verbonden met de monarchie. Een bezoek aan het Koninklijke Staldepartement op de Hogewal geeft je een beeld van het indrukwekkende bedrijf dat nodig is om de koets- en rijstal in stand te houden. Daar staan ongeveer 20 koetspaarden die volgens traditie allemaal zwart zijn. Er staan ook alle ruitjes die nog regelmatig gebruikt worden voor ceremoniële gebeurtenissen. Het onderhoud van de ruitjes gebeurt grotendeels in eigen beheer. Hier-voor beschikt het Staldepartement over speciaal opgeleide vakmensen zoals een ruitjuttimmerman, een ruitjugschilder en een beheerder van de galatruigen.

Met Prinsjesdag werd in het verleden de Gouden Koets van stal gehaald. Die dateert uit 1898 en van 1903 tot 2015 deed de koets dienst op Prinsjesdag. Vorig jaar kondigde Willem Alexander aan dat de Gouden Koets voorlopig op stal blijft staan. De afbeeldingen op de beide zijkan-ten van de koets kunnen in verband met ons koloniale verleden, aanstoot geven. Als je de voorstellingen nader bekijkt, dan kun je je dat goed voorstellen. Op beide zijden wordt de Nederlandse maagd, afgebeeld met onderdanen die haar hulde betonen. Op één kant staan alleen blanken. En hoewel in een vererende rol, knielen ze geen van allen. Op de andere kant zijn personen van kleur afgebeeld die, terwijl ze de Nederlandse maagd geschenken aanbieden, wél knielen. Ze worden daartoe aangezet door een paar blanke mannen en een vrouw. Het Herdenkingsjaar Slavernijverleden heeft bewustwording over gevoeligheden hieromtrent, terecht versterkt.

Om de traditie van het gebruik van een koets op Prinsjesdag in ere te houden, is er gekozen voor een waardige vervanger van de Gouden koets en dat is de Glazen koets. Die werd in 1826 voor Koning Willem I gebouwd. Zolang het Binnenhof in renovatie is, is de Ridderzaal niet bereikbaar. Vandaar dat de Koning voor zijn troonrede naar de Stadsschouwburg reed in de Glazen koets. Getrokken door acht paarden, die weliswaar in combinaties kleiner dan deze, in onze buurt voor dit evenement geoefend hebben. **KK**

advertenties

De Vries Robbé
makelaars in onroerend goed

Aandacht, tijd en service

Javastraat 47 | 2585 AE Den Haag | 070 - 365 88 44 | info@vriesrobbe.nl | www.vriesrobbe.nl

Koop
Verkoop
Huur
Verhuur
Taxaties

Meld u aan voor de Archipel/Willemspark nieuwsbrief!

Ontvang iedere 14 dagen een nieuwsbrief in uw mail met het actuele nieuws uit Archipel/Willemspark. Scan de QR of ga naar de website om u aan te melden.

www.archipewelwillemspark.nl

van Laar
verhandel

Bankastraat 83
2585 EH Den Haag
070 350 34 86

www.verhandelvanlaar.nl

Celeste
HAUTE PARFUMS

Aqua di Parma
Amick Goutal
Candalié
Gire Trudon
Creed
Diptyque
Geo F. Trumper
Leonor Greyl
Lorenzo Villorosi
Mason Pearson
Molton Brown
Parfums D'Orsay
Penhaligon's
Serge Lutens

FREDERIKSTRAAT 943A T 070 3461487
WWW.CELESTE-PARFUMS.NL
24/7 online

Gransjean
WIJZEN EN
DELICATESSEN

Steeds voor u op
zoek naar bijzondere
lekkernijen!

Bankastraat 12 • Den Haag
www.gransjean.nl

Matzinger Eversdijk
Notarissen

Alexander Gogelweg 32
2547 JJ Den Haag

T (070) 35 88 000
F (070) 35 88 707

E notaris@matzingereversdijk.nl
I www.matzingereversdijk.nl

DROST JUTEN
NOTARISSEN

NETWERK
NOTARISSEN

Jouw notariskantoor in Den Haag

Op afspraak ook 's avonds geopend

Drost Juten Notarissen • Nassaulplein 36 • 2585 EP Den Haag
Telefoon (070) 342 51 00 • E-mail info@drostjuten.nl • drostjuten.nl

J.J. STROÏNK
SINDS 1979
TANDPROTHETICUS

- Gespecialiseerd in volledige en frame gebitsprothesen ook op implantaten
- 30 Jaar lange ervaring en persoonlijk advies
- Vergoeding vanuit de basisverzekering tevens bij bezoek aan huis
- Voor spoedreparaties en pasvormcorrecties kunt u ook bij ons terecht volgens afspraak
- Onze praktijk is rolstoeltoegankelijk

Riouwstraat 17, 2585 GP Den Haag (070) 35 00 482
Website: www.praktijkstroink.nl

De Haagse Boekerij

Literatuur ~ Kinderboeken
Antroposofie ~ Filosofie
en heel veel kunstkaarten.

English books – Deutsche Bücher
Commande de livres français

Frederikstraat 24 • 2514 LK Den Haag
(070) 346 48 00 • info@haagseboekerij.nl
www.haagseboekerij.nl

Thuiszorg die bij ú past

Evita Zorg biedt alle vormen van zorg in uw eigen vertrouwde omgeving.

Gespecialiseerd in terminale zorg
Evita Zorg kan er 24 uur per dag voor u zijn voor palliatieve zorg. Dit kan per direct ingezet worden indien nodig. Heeft u nu zorg nodig? Neem contact op met één van onze wijkverpleegkundigen.

Van Alkemadeaan 309A, Den Haag
070-314 16 00
info@evitazorg.nl | www.evitazorg.nl

Voor 't laatste nieuws [archipewelwillemspark.nl](http://www.archipewelwillemspark.nl)

Martin Willems | Hair Art

Bankastraat 103 A
2585 EJ Den Haag
tfn 070 35 44 812

De Tegelkunst

Verkoop en uitvoering: vakmanschap voor restauratie, reparatie en onderhoudsadvies op maat

Javastraat 106
2585 AV Den Haag
070-3630112 of 0651303770
Email: info@detegelkunst.nl
Voor openingstijden zie: www.detegelkunst.nl

Peter Manders (1941), schilder, grafisch ontwerper en leraar, woont ruim 40 jaar in de Archipelbuurt. Hij is een veelzijdig kunstenaar. Al als kind was hij geobsedeerd door kleur. Kleur is een rode draad in zijn leven gebleven.

Peter Manders

In 1958 ging hij naar de Koninklijke Academie in den Haag en studeerde af als grafisch ontwerper. We hadden een interessant gesprek over zijn kijk op kleur, ruimte en vorm: 'Ik was enig kind, een dagdromer. Ooit lag ik met koorts in bed en zag ik plotseling hoe het wit van de muur brak in een waaier van kleuren. Dat was voor mij een openbaring. Kleur is de fascinatie in mijn leven gebleven. Na het lyceum ben ik naar de Academie gegaan. Het eerste jaar kregen we oefeningen in kleurtheorie van leraren, die geleerd waren aan de Bauhausperiode, zoals Paul Schuitema. Hun manier van lesgeven was vooral gericht op het experimenteel ontdekken van beeldende mogelijkheden, zo werd je creativiteit en ruimtelijk inzicht geactiveerd.'

Wat ben je na de Academie gaan doen?
'Na de Academie ben ik met een aantal medeleerlingen een grafisch ontwerp bureau begonnen, onder de naam Carréfour. Na verloop van tijd kregen we steeds meer opdrachten. We maakten geen reclames voor het bedrijfsleven maar werkten veel voor stichtingen, ministeries

en culturele organisaties, zoals het Schönberg Ensemble. Voor hen maakten we programma-boekjes, folders en grote affiches.'

KUNSTMAKERS IN DE BUURT

Schilderen is mijn lust en mijn leven. Ik kan volledig opgaan in m'n werk. Zo wordt je schilderij de hele wereld.

Vanuit Bouwkunde werd mij gevraagd om les te geven op hun afdeling aan de TU-Delft, bij de vakgroep vormstudie. Ik heb dat altijd met veel plezier parttime gedaan. We deden hoofdzakelijk praktische oefeningen in ruimtelijke vormgeving. Er waren begeleiders als beeldhouwers, architecten en beeldend kunstenaars voor soms wel 13 verschillende keuzethema's. 'Na een aantal jaren werd mijn specialiteit kleurtheorie en kleur in de architectuur. Later heb ik in opdracht van de gemeente Delft, waarschijnlijk voor het eerst in Nederland, een wijkje exterieur van kleur voorzien: de bomenvijk. Elke straat had de naam van een boom die daar dan ook stond, bijvoorbeeld Goudenregens in de Goudenregenstraat. Bij de kleuring speelden naast invalshoeken als openbare ruimte ten opzichte van privéruimte en lichtval ook deze bomen een rol. Helaas werd het onderhoud van de kleuren uiteindelijk te duur, waardoor sloop en grote delen herbouwd volgden.'

'Na een bezuinigingsronde en een korte crisis in mijn leven ben ik na 20 jaar gestopt bij de TU-Delft en daarna ook met het grafisch ontwerpen. Ik ben 'in mezelf gedoken' en gaan schilderen en dat doe ik nog steeds. Schilderen is mijn lust en mijn leven. Ik kan volledig opgaan in mijn werk. Zo wordt je schilderij de hele wereld. Ik herken mij sterk in een ritueel van de Aboriginals, die elke dag opnieuw hun omgeving en daarmee de wereld, tot leven zingen.' ES

Drenkeling

'Op deze plek begon op 27 oktober 1971 de afbraak van de toen 123 jaar oude Alexander kazerne.' Dat is te lezen op de plaats waar deze foto is genomen. Dit voorjaar lag daar een schilderij in het water. Hoe kwam dat hier? Een drenkeling. Jammer genoeg was de voorstelling niet te zien. Of was het misschien alleen een spieraam met linnen bespanning? Het intrigeerde me. Maar ik deed toch geen reddingspoging.

De productie van kunst is in onze buurt niet gering. De Open Ateliers lieten vorig jaar het werk zien van 39 kunstenaars. Niet alles zou worden verkocht. Veel gaat weer terug naar atelier of opslag. Dat kan op den duur problemen opleveren. Ruimtegebrek kan creativiteit in de weg zitten. Ik complimenteerde eens een buurtgenoot met de schilderijen aan haar muur. Die had ze gevonden in een container. De maker bleek vlakbij te wonen. Hij had er weliswaar afstand van gedaan, maar bleek toch niet blij met deze gang van zaken. Zijn werk kreeg echter wel de plek waarvoor het bedoeld was.

Een oudere kunstenaar klaagde eens over de hoeveelheid werk die hij had. Zijn opslag was vol. Er kon eenvoudig niets meer bij. 'Wat zou jij doen in mijn geval?' vroeg hij. Ik stelde hem voor om een werk op straat te zetten aan de overkant van zijn huis. Met daarop een briefje met: 'Vondeling; neem me mee'. Hij zou dan zelf achter zijn raam kunnen genieten van de reacties van de passanten. Hoe zouden die erop reageren? Zou iemand het mee durven nemen? Bij een positieve reactie kon hij er, gezien zijn voorraad, nog even mee doorgaan.

Het leek me in elk geval een zinvol experiment. Toch ging hij er niet op in. Een gemiste kans. Was het schaaftte, die hem ervan weerhield? Ik heb geen idee waar al dat werk uiteindelijk is gebleven... Een ding weet ik wel: beter vondeling, dan drenkeling. JW

Vergoeren Deel 1

Plein 1813

Plein 1813 is een van de mooiste pleinen van Den Haag en misschien wel van Nederland. Omzoomd door prachtige villa's en wonderschone paardenkastanjes biedt het een fraai, statig, Haags beeld. In zijn huidige vorm dateert het uit 1863.

Midden in de rotonde staat een 22 meter hoog nationaal monument, van historische betekenis. In 1869 door Prins Frederik onthuld ter herinnering aan het einde van de Franse tijd in Nederland, aan de terugkeer in 1813 van de Prins van Oranje, en aan de stichting van het Soeverein Vorstendom der Verenigde Nederlanden, voorloper van het Koninkrijk der Nederlanden. Bovenop staat de Nederlandse maagd, met gebroken ketenen, als symbool van de onafhankelijkheid. Daaronder zien we Willem Frederik de eed op de Grondwet afleggen, nog niet als koning maar als 'soeverein vorst'. Rondom het monument zijn nog allerlei afbeeldingen van andere historische figuren en gebeurtenissen te zien. Achter één van de stenen zou zich nog een koker bevinden met daarin een door Koning Willem III en staatsman Thorbecke getekende perkamenten oorkonde.

Een plein om te koesteren vanwege de historie en de architectonische schoonheid. Een potentiële attractie bij een stadswandeling. Een plein waar je veel be-

zoekers van binnen en buiten de stad verwacht. Maar die komen er niet omdat het vooral een versteend verkeersplein is geworden waar – naast de onmisbaar openbaar vervoerstrook – auto's alle ruimte krijgen. De binnering blijft voor voetgangers moeilijk te bereiken. De flanken of 'oren' van het Plein zijn vrijwel geheel voor parkeren bestemd. 'Dit monument moet je van dichtbij kunnen zien', vindt Andrew van Esch, wijkgenoot en D66 gemeenteraadslid. 'Het is te mooi om er voorbij te sjezen. Ik zou het prachtig vinden als het toegankelijker wordt gemaakt'.

Er is al vaker over gesproken om het plein voor wandelende bezoekers groener en bereikbaarder te maken. De gemeente heeft Plein 1813 en vooral de Alexanderstraat 'heringericht' met het oog op de nieuwe tramrails, de bestrating is verbeterd, er zijn enkele verkeersdrempels aangelegd, maar het plein blijft in de eerste plaats een verkeersrotonde.

Een paar betrekkelijk simpele maatregelen zouden kunnen helpen. Om maar wat te noemen: het groen maken van de 'flanken', meer zitbankjes, een ouderwetse koffiekiosk, oversteekplaatsen, en het versmalen van de autorijstrook. Het zou nog veel mooier worden als er helemaal geen auto's rijden of staan. Een experiment waard. Plein 1813 verdient het. AH

advertentie

estater

Goed nalaten moet je niet nalaten

Estater adviseert en begeleidt mensen vanaf 55 jaar.

- Nalatenschaapsplanning
- Financieel overzicht
- Levenstestament
- Testament
- Afwikkeling

Carel van Vredenburg

WWW.ESTATER.NL INFO@ESTATER.NL
DEN HAAG 070 204 2061

SALON CONCERT

Beethoven Romance no.1 op.40
Wienlawski 2 Mazurka's op.19
Brahms Sonate no.1 op.78

door
Duo Piaceire
Paulus van Kruijssen viool
Natsuko Tamaru piano

ZONDAG 24 SEPTEMBER
OM 14.00 EN 16.00 UUR (hetzelfde programma)
in Muzieksalon in de Archipel
Riouwstraat 214, Den Haag

Reservering bij paulusvk@ziggo.nl
Voor de meeste maatregelen dien je een kleine voorafbetaling te doen.

Architectuur A\W De invloed van de toonaangevende, vernieuwende Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright (1867–1959) komt in een aantal gebouwen in en vlak buiten onze buurt tot uiting. Alsof hij in onze buurt gewerkt heeft of op zijn minst de wijk heeft aangedaan.

De invloed van Frank Lloyd Wright

Wright had een zeer eigen bouwstijl: geometrisch, met horizontale lijnen, platte daken, tegelijkertijd gebruikmakend van natuurlijke materialen en kleuren, dikwijls een versmelting van binnen en buiten. Een interessant voorbeeld is de rationalistisch gebouwde Villa Nieuw Parkwijk in Prinsenvinkelpark 42. Ontworpen door Berlage die gebouwen van Wright in de VS had bezocht en onder

de indruk raakte van diens werk. De villa werd gebouwd in opdracht van journalist Leo Simons, theaterrecensent en oprichter van de Wereldbibliotheek.

Ook in Berlages Haags Kunstmuseum (voorheen het Gemeentemuseum) is de stijl van Frank Lloyd Wright herkenbaar. Berlage heeft de opening in 1935 overigens niet meer mogen meemaken. Hij overleed het jaar daarvoor. Andere voorbeelden van Wrights invloed vormen woonhuis en voormalig tuinhuis van architectenbureau atelier PRO aan de Kerkhoflaan nr. 11a en het oude KLM-gebouw – onlangs getransformeerd tot appartementen – aan de Badhuisweg, beiden ontworpen door architect Dirk Roosenburg.

En tenslotte: een opvallend en duidelijk door Frank Lloyd Wright geïnspireerd gebouw is het oude Kodak-pand aan de Anna Paulownastraat 76, aan de rand van onze buurt, waarin ooit het Nederlandse kantoor van foto- en filmbedrijf Kodak was gevestigd. Je zou denken dat het direct van de hand van Wright is. Het is echter ontworpen door architect A.J. van Eck in de stijl van de door Wright beïnvloede Nieuwe Haagse School. Geen

Kodak-pand, Anna Paulownastraat 76

“Wright had een zeer eigen bouwstijl: geometrisch, met horizontale lijnen, platte daken, tegelijkertijd gebruikmakend van natuurlijke materialen en kleuren

rijksmonument, maar wel behorend tot het beschermd stadsgezicht.

In dit oude Kodak-gebouw is sinds 2012 de Franse ambassade gevestigd. Het interieur werd toen ingrijpend verbouwd, maar bij de gevelrenovatie zijn de oorspronkelijke Jugendstil elementen, zoals het patroon van de niet-dragende geelbruine metselstenen en versieringen in de natuurstenen geveldelen, behouden. Het gebouw heeft een horizontale basis en daarboven een sterk verticale geleiding. Het levert een fraai gevelbeeld op en het gebouw ademt een Amerikaanse sfeer. Een reeks bijzondere, afwijkende, architectonische pareltjes, een rondwandeling waard.

Bart Brouwer

Graag leid ik u rond langs de in deze serie artikelen beschreven gebouwen in onze buurt. bartelebrouwer@gmail.com

Villa Nieuw Parkwijk, Prinsenvinkelpark 42

advertentie

103 Jaar

Bouwen in de sfeer van weleer

Alexandria
GARANTIE AANNEMERS
EST. 1920

alexandriabv.nl

Schakelpunt

Florence
Burgemeester
Patijnlaan 1900

Van, voor en door elkaar

Al een aantal jaren is Rijker Leven actief in de Archipel|Willemspark en wordt het steeds meer een begrip in de buurt. Het doel is de wijkbewoners onderling contact en gezelligheid te bieden. Activiteiten organiseren en dingen met elkaar doen onder het motto 'van, voor en door elkaar'.

Oproep

Wie komt het kookteam versterken voor het bereiden van de maandelijkse Rijker Leven maaltijden? U kunt zich melden bij Christien Modderman, per telefoon 070 363 94 06 of per stuur een mail aan ijmodderman@gmail.com.

Extra aandacht

Voor een bijzonder uitje op 23 september naar het middeleeuwse Hanzestadje Elburg, incl. lunch. U kunt op eigen

gelegenheid dit prachtige vestingstadje verkennen en een bezoek brengen aan het Museum Sjoel waar de geschiedenis van de joodse gemeenschap in Elburg te zien is. Nadere informatie over kosten en tijden volgt.

Voor informatie over activiteiten kunt u contact opnemen met Ilse Mijnhart, 06 398 506 94, ilse.mijnhart@florencia.nl

Josephine de Vijlder

Komende activiteiten

26 september Bezoek Hanzestad Elburg

26 september Samen eten

4 oktober Bijeenkomst Digihandig

6 oktober Lezing over positieve gezondheid door Ellen van Stekelenburg

8 oktober Filmmiddag

17 oktober Samen eten

Struikelstenen Malakkastraat

Op 1 juni werden op de stoep voor Malakkastraat 121 in een kleine ceremonie twee Struikelstenen (in het Duits *Stolpersteine*) gelegd, ter nagedachtenis aan het op 15 maart 1941 wegvoeren van twee toenmalige bewoners: vader Adolph van Oven (61 jaar, chemicus van beroep) en zijn dochter Jacoba (Cootje) van Oven (21 jaar).

Adolph & Cootje

Het initiatief tot deze Struikelstenen kwam van achterneef Jules van Oven en werd mede mogelijk door de medewerking van de huidige bewoner. Struikelstenen zijn kleine keien afgedekt door een bronskleurig messing plaatje met gegevens over de gedeporteerden. 'Om de tekst goed te kunnen lezen moet je buigen voor het slachtoffer', was de gedachte van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig die het Stolpersteine-project in 1992 startte.

In het huis aan de Malakkastraat bevond zich in de eerste maanden van 1941 een hoendoos waarin anti-Duitse geschriften waren verstopt. De bezetter was hier kennelijk van op de hoogte. Op 15 maart werden Adolph en Cootje door Nederlandse agenten gearresteerd en gevangengezet in het 'Oranjehotel'.

Tien maanden later stonden zij voor een Duitse rechtbank, het Obergericht, dat beiden vanwege het schrijven en uitgeven van het ondergrondse blad 'De Vrije Nederlander' tot vrijheidsstraffen veroordeelde: Adolph tot drie en een half jaar tuchthuis en Cootje tot vijf jaar gevangenisstraf, allebei met aftrek van voorarrest.

Van 'De Vrije Nederlander' – volgens het Obergericht de eerste illegale publicatie van bezet Nederland – waren tot oktober 1940 vier afleveringen verschenen, telkens in een oplage van vijf exemplaren, met de hand getypt en met vier doorslagen. De opzet was dat andere lezers de tekst over zouden typen en verder zouden verspreiden. De uitgave van de 'Vrije Nederlander' stopte toen Cootje

in contact kwam met andere, beter georganiseerde, ondergrondse bladen zoals Vrij Nederland. Zij hielp met de verspreiding daarvan en belegde bijeenkomsten van ondergrondse bladen bij haar thuis. Vader Adolph nam daar niet aan deel, maar wist ervan. Het werd hen door de Duitsers zwaar aangerekend.

“De uitgave van de 'Vrije Nederlander' stopte toen Cootje in contact kwam met andere verzetsbladen

Na hun veroordeling werden Adolph en Cootje naar Duitsland afgevoerd. Hoewel Adolphs straf in September 1944 afliep werd hij niet vrijgelaten maar aan de Gestapo overgeleverd. Die plaatste hem in het kleine concentratiekamp Zöschen waar hij onder barre omstandigheden begon 1945 aan een longontsteking overleed.

Cootje zat in diverse gevangnissen. Zij gedroeg zich moedig en principieel en al in het Oranjehotel vertelde ze tijdens een verhoor dat ze, als ze weer vrijkwam, haar anti-Duitse activiteiten zou voortzetten. In de gevangenis van Ludwigsburg weigerde zij, ook na dreiging met overplaatsing naar een concentratiekamp, om sokken voor Duitse soldaten te breien.

Haar moeder stuurde de gevangenisdirecteur een rapport van een Haagse psychiater waarin deze verklaarde dat Cootje aan een ziekelijke vorm van infantiliteit leed die haar belette anders te handelen dan zij deed. Het is waarschijnlijk haar redding geweest: zij werd overgeplaatst naar de vrouwengevangenis Gotteszell waar zij niet voor de Duitse strijdkrachten hoefde te werken en werd daaruit tegen het eind van de oorlog ontslagen.

Na de oorlog leidde Cootje een bijzonder leven. Ze werd o.a. muziekdocente aan een kostschool in Sierra Leone en legde er veel van de lokale muziek vast. In 1983 keerde ze naar Nederland terug en werkte aan haar autobiografie. Cootje stierf in 2014 in het Rosa Spierhuis in Laren, 93 jaar oud.

We hopen dat wijkbewoners, met deze geschiedenis van twee buurtgenoten in het achterhoofd, bij de Struikelstenen zullen stilstaan. Met gebogen hoofd. AH

Een overzicht van alle ongeveer 400 Struikelstenen in Den Haag is te vinden op map.stolpersteine.app

Vergroenen Deel 2

Op het snijpunt van Kerkhoflaan, Aletta Jacobsweg en Bankaheuveld ligt al sinds jaar en dag een wat troosteloze, driehoekige grasvlakte. De gemeente gebruikt de plek als tijdelijke opslagplaats voor bouwmaterialen, aankondigingsborden, hekken en mobiele wc's. Anderen zien het als hondentoeilet. Zonde, want die driehoek kan er een stuk beter uitzien.

Een idee is om dit stukje groen aan de Scheveningse Bosjes toe te voegen. In dat

‘De driehoek’

geval zou het laatste stuk van de Aletta Jacobsweg – de bocht vlak voor de hoek met de Kerkhoflaan – voor auto's kunnen vervallen. Op die manier zou er niet alleen een stukje bos bij komen, maar ook de aantrekkelijkheid van de Kerkhoflaan als sluiproute afnemen. Een fiets- en wandelpad zou in die bocht wel blijven bestaan. Als eerste aanzet zou de driehoek alvast een 'mini-bosje' kunnen worden door meer bomen aan te planten dan er nu staan.. AH

Programma Activiteitencentrum Het Klokhuis

Dagelijks geopend! Voor koffie en thee, gebruik lectuur en computers in de ontmoetingsruimte

van 09.00 tot 16.00 uur
vrijdags tot 15.00 uur

MAANDAG

Gym voor Ouderen (MBVO) 55+ aanvang 09.30 uur (*Er zijn 3 lessen*)
Pannenkoeken, vers gebakken aanvang 11.30 uur » tot 13.30 uur
Yoga op de stoel aanvang 12.15 uur » tot 13.15 uur
Tafeltennis aanvang 13.30 uur » tot 15.00 uur

DINSDAG

Sport grond oefeningen dames 16.30 uur » heren 17.45 uur
Juridisch spreekuur
Elke laatste dinsdag van de maand aanvang 19.00 uur » op afspraak
Bouwkundig spreekuur
Elke derde dinsdag van de maand aanvang 19.00 uur » op afspraak

WOENSDAG

Oogvereniging
Elke 1e woensdag van de maand
Koempoolan
Elke 2e woensdag van de maand
Sodurado voor 5-15 jaar aanvang 16.15 uur
Alexander Techniek —op afspraak
Sport Grond oefeningen Heren 19.30 uur

DONDERDAG

LabWest prikpost aanvang 10.30 uur » tot 11.15 uur
Alexander Techniek —op afspraak

VRIJDAG

Bewonersorganisatie Archipel | Willemspark aanvang 09.00 uur
Klei en bootseer club aanvang 10.00 uur » op afspraak
Koersbal voor 50+ aanvang 10.00 uur
Bibliotheek aanvang 13.30 uur » tot 15.00 uur
Hulp bij smartphone, tablet of laptop —op afspraak

ZATERDAG

Sport Grond oefeningen Heren 09.30 uur
Kyusho Jutsu zelfverdedigingskunst aanvang 10.30 uur
Sodurado voor 5-15 jaar aanvang 13.30 uur

Activiteitencentrum 't Klokhuis
Celebesstraat 4
stichtinghetklokhuis@live.nl
070 350 35 11

stichtinghetklokhuis.nl

Achter Op

Vernissage in 't Klokhuis

Op 26 september om 16.00 uur nodigt Judith Werdmuller van Elgg alle buurtgenoten van harte uit om naar haar tentoongestelde werk te komen kijken en een slokje te komen drinken. Haar werk blijft te zien tot 3 december.

In Memoriam

Carmen Boersma-Weiss

Op 11 juni jl. is wijkbewoonster Carmen Boersma op 98 jarige leeftijd in alle rust overleden. Deze actieve dame kwam in 1978 voor de toenmalige KVP in de Gemeenteraad, die na de fusie in 1980 CDA werd. Zij zat hier 12 jaar in, waarvan ze de laatste jaren fractievoorzitter was. Namens haar partij zat zij ook in de Bibliotheekcommissie, waar zij zich samen met de toenmalige wethouder Piet Vink (PVDA) sterk maakte voor het behoud van de Sophiabibliotheek aan de Sophialaan. Samen met de Bewonersorganisatie A\W lukte het om deze bieb enkele jaren te be-

houden, hoewel die later toch minibieb werd. Er kwam ook een bibliobus, die wekelijks langs kwam op halte Bankaplein en later halte (brede) Bankastraat. Dit plan werd feestelijk gevierd in o.a. 't Klokhuis, maar helaas werd de minibieb in 1992 toch gesloten, omdat het pand aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) verkocht werd, die ruimtegebrek had. Zij was lang de drijvende kracht achter de wisselbieb in 't Klokhuis, nadat de bibliobus was wegbezuinigd. Deze wisselbieb in 't Klokhuis is op vrijdagmiddag tussen 13.30-15.00 uur nog steeds toegankelijk voor wijkbewoners! In de periode dat Carmen lid van de gemeenteraad was, heeft ze ervoor gezorgd dat op de zandvlakte aan de Ary van der Spuyweg speeltoestellen geplaatst werden. De wijk heeft er nog steeds veel plezier van.

Carmen bleef actief en werkte ook mee aan de maandelijkse Koempoelans (Ma-leis woord voor *gezellig samen zijn*) die Pelita organiseerde in 't Klokhuis. Daar is Carmen ook nog een tijd gastvrouw geweest. Ze had een groot cultureel netwerk, waar met de programmering goed gebruik van werd gemaakt. Tot haar negentiger jaren deed zij mee met de gymclub op maandagmorgen in 't Klokhuis. Ze stopte hiermee toen ze minder mobiel werd

en bang was om te vallen. Carmen was moeder van vier kinderen, grootmoeder van acht kleinkinderen en overgrootmoeder van negen achterkleinkinderen. Haar heerlijke Indische maaltijden waren een begrip, evenals haar bordeauxrode Morris Minor die meestal geparkeerd stond naast haar huis, op de hoek van de Riouwstraat en het Prinsevinckenpark.

Sterkte met het gemis van deze pittige moeder voor kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen. Wij zullen haar ook missen.

Else Ponsen

In Memoriam

Riky Krul

Op 10 augustus jl. is Riky Krul op 84-jarige leeftijd overleden. Ik heb haar leren kennen als een vriendelijke, betrokken vrouw met een groot hart. Zij heeft meer dan 25 jaar als chauffeur op 'onze' wijkbus gereden en was ook een aantal jaren lid van het Bestuur.

Ze hield niet alleen van autorijden maar ook van reizen. Samen met haar man heeft ze diverse wereldcruises gemaakt waardoor ze, buiten 'ons' wijkje, ook veel van de wereld heeft gezien.

In 2016 heb ik haar geïnterviewd voor een artikel op de website en toen vertelde ze me dat ze na haar werkzame leven (o.a. 27 jaar secretaresse bij de Tweede Kamer)

iets terug wilde doen voor de maatschappij. 'Mijn man stond op een ochtend achter de wijkbus in de Javastraat en dacht 'dit is iets voor Riky'. Binnen een week zat ik op de bus', zei ze me.

Het werken op de bus gaf haar veel voldoening. 'De mensen zijn blij wanneer je ze komt ophalen en soms vragen ze of ze nog een extra stukje mogen meerijden voor de gezelligheid', vertelde ze. Ze vond het leuk om een praatje met de mensen te maken. 'Sommigen zitten vaak hele dagen alleen zonder iemand te zien'.

'Ze zeggen vaak 'oude mensen zijn lastig' maar dat vind ik helemaal niet. Ik heb nog nooit een aanvaring met iemand gehad', vertrouwde ze me toe.

Zoals gezegd, een betrokken vrouw met een groot hart en aandacht voor de medemens.

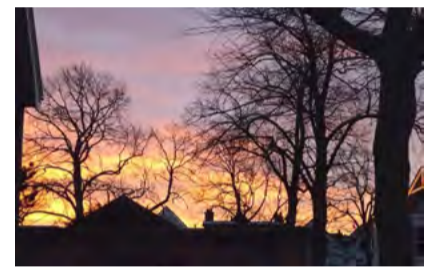
Josephine de Vijlder
Secretaris Wijkbus Stap in

Toen & Nu

50 jaar wonen in de Archipel

In 1973 kochten wij in de Atjehstraat een benedenwoning met een achterhuis en een grotendeels betegelde tuin ertussen. We kwamen van een onvrrije 3-kameretage op de 2e verdieping en waren dolblij met ons nieuwe huis.

Als één van de eerste dingen van ons klussen in dit huis was het verwijderen van de hardboard platen van de deuren, zodat het reliëf weer zichtbaar werd. De verbetering voor de één was een verslechtering voor de ander. Menige doorgebroken kamers werden na enige tijd toch weer kamer-en-suite. De tuin kreeg in de loop van de tijd steeds minder tegels en ook de eerst veelgebruikte getimmerde zandbak werd een plantenbak toen de kinderen groter werden.

Ook aan de voorkant kwam een geveltuintje. De grotere kinderen konden spelen aan de overkant op het speelterrein achter de school. In het begin was de speeltuin toegankelijk door een deur in de schutting, maar wanneer de school dicht ging werd de deur ook afgesloten. Na renovatie van de geasfalteerde speeltuin werd de schutting op verzoek van omwonenden weggehaald en kwam er een doorsteek naar de Sumatrastraat. In de gebouwtjes waar nu de naschoolse opvang is, was toen een kinderhonk en een jongerenhonk met professionele jeugdwerkers van de HaJa (Haagse Jongeren Actie). Er waren veel minder werkende moeders - stel je voor! - en zij hielpen met de activiteiten. Ik herinner mij in de zomervakantie een uitstapje naar Drievliet waar we met een groepje kinderen heen gingen. Vrijwilliger zijn was ook een prima manier om de buurt en wijkbewoners te leren kennen. In 1974 ging 't Klokhuis open en met vele anderen werd ik daar ook vrijwilliger.

Betrokkenheid blijft belangrijk om dit 'dorp' in de stad te behouden

Behalve jongeren leerde ik ook ouderen kennen en de 1e ouderenconsulent in de wijk, Netty de Vroomen. Zij is 17 jaar een drijvende kracht geweest in 't Klokhuis en de buurt. Mede dankzij haar is na sluiting van 2 verzorgingshuizen, de Borneoflat en Het Schakelpunt gebouwd. Nu 50 jaar later besef ik hoeveel minder beroepskrachten voor de buurt werken.

De wijk, in de jaren 70 beschreven als een wijk voor kunstenaars en linkse intellectuelen, is nu meer een wijk met Yuppen, beter gesitueerden en heel veel expats. De actiegerichte wijkactiviteiten zijn nu meer op overleg gericht en bezwaarprocedures. Gelukkig ook met wijkfeesten, Oranjefeesten, walking dinners, langetafellunches en activiteiten met Rijkje Leven. Nog steeds een heerlijke wijk om te wonen, maar wel anders. Dit hoor ik ook van andere oudgedienden. Betrokkenheid blijft belangrijk om dit 'dorp' in de stad te behouden.

Else Ponsen

Te
kijk
in de
wijk

Jos Lammers
instagram: joslamcomics

